

DUITSERS

Op de militaire begraafplaats van Lens-Sallaumines:
Paul Mauk, kindsoldaat

Foto Collectie Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.v.

Paul, 14 jaar, vrijwilliger in het IVe Korps van het infanterieregiment 113 (5e regiment van Baden in Freiburg) 'opvallend door zijn humor, zijn ijver en zijn schutterstalent'.

HET JOCHIE slaapt tussen 15.645 kameraden aan de rand van de Duitse militaire begraafplaats van Lens-Sallaumines. De jongste geregistreerde rekrut van de hele Eerste Wereldoorlog Paul Mauk is 14 jaar oud. Op 6 juni 1915 raakt hij zijn onderarm kwijt door een verdwaalde kogel die de munitie in zijn zak ontsteekt. Hij sterft de volgende dag 'zonder zich te beklagen'.

De oorlog breekt uit in het jaar van zijn vormsel. "Paul Mauk was een eerlijke jongen die zijn gevoelens niet verborg" aldus Ernst Jünger*, Duits essayist en romanschrijver. "Hij had een goede inborst" vervolgt de Duitse schrijver, "en een openhartige humor". Als kind wilde Paul arts worden 'om mensen te genezen en bij te staan'.

Paul hield van bloemen... maar ook van oorlogsverhalen. In het bijzonder die van Felix Dahn en vooral de roman Strijd om Rome met Pauls favoriete held Tolita. Paul was de zesde uit een gezin van acht kinderen, geboren op 19 juli 1900 in een dorpje in het Zwarte Woud. Hij groeide op in een liefdevol kader in

Freiburg en had een hechte band met zijn amper één jaar oudere broer Walther.

In hun communiepak

Als de oorlog uitbreekt, schrijven beide jongens, *zich bewust van hun verantwoordelijkheden*, zich in bij kazerne 113. Om hun jonge leeftijd te verbergen en om serieus over te komen, steken ze zich in hun communiepak. Stevige, vroegrijpe kerels, die moeiteloos voor ouder doorgaan. Beide broers worden geschikt verklaard voor alle vuurwapens en ingedeeld in reservetroepen. Na een zware, strenge training in de IVe Compagnie worden de jongens naar de IIIe gestuurd 'waar Paul opvalt door zijn humor, zijn ijver en zijn schutterstalent'. In hun compagnie zorgen beide jongens tegen Kerstmis voor een kerstboom met cadeautjes en verrassingen voor hun kameraden. Hun kindertijd was amper verstreken... In het voorjaar van 1915 betreden ze voor het eerst een slagveld. Paul beseft 'dat hij deel uitmaakt van degenen die bijdragen aan de toekomst van het vaderland en de geschiedenis bepalen'. Het Infanterieregiment 113 uit Baden, waar de jongens op dat moment geplaatst zijn, heeft Saarburg, Lorraine en de omgeving van Toul al zien vallen. Het volgende doelwit is de heuvel van Lorette. Daar stuiten ze bij puur toeval op hun oudste broer Karl, gewond. Karl speelt de rol van raadgever en informeert de jongens over de fronten. Hij vertelt aan zijn broertjes en andere vrijwillige soldaten over de bittere, tragische strijd in de loopgraven. Dit is echter niet voldoende om de jonge Paul te ontmoedigen. Hij gaat in al zijn dapperheid de confrontatie aan. Meurchin, Wingles, Hulluch, Béthune, de jongen is op alle fronten. Ernst Jünger vertelt onomfloerst dat 'zijn mannelijke ego trilt in juichende trots...'. Maar ook in de slaapzaal is hij in voor een geintje.

'Lichtspel fascineert hem'

Op 9 mei 1915 raakt Paul Mauk door een granaatscherf gewond aan zijn slaap als hij onder het prikkeldraad door kruipt. Hij is echter niet uit het slagveld weg te krijgen. 'Hij is gefascineerd door het licht dat de wereld van de loopgraven met het niemandsland verbindt! Het maakt soldaten tot spookachtige schimmen'. In de ziekenboeg is hij niet te houden en zit zijn hers-

telperiode niet uit. Hij verwijderd zelf het verband en keert terug naar zijn kameraden met wie hij 'hetzelfde lot, dezelfde armoe, maar ook dezelfde vreugdes, dezelfde trots' deelt. Hij trekt met zijn troep naar Liévin om het Infanterieregiment 112 af te lossen. Een hele dag lang wordt de IVe Compagnie bestookt door Frans vuur, de verliezen zijn groot. Op de avond van 6 juni, als Paul afgelost is en in een kuil achter de loopgravenlinie uitrust, wordt hij geraakt door een verdwaalde kogel. De kogel raakt zijn arm en ontsteekt de munitie die hij in zijn zak bewaart. Zijn verwondingen zijn serieus. Zijn broer, ook geraakt, kan hem niet helpen.

Paul Mauk wordt in alle haast vervoerd naar het veldhospitaal van het Ie bataljon in Liévin. De jongen is zich bewust van de ernst van zijn toestand, maar beklagt zich niet. Ernst Jünger vertelt dat hij 'bedwaard over zijn wond praat' met zijn diep bewogen broer en dat hij 'de onbewogen trots van een man die zijn lot in eigen handen neemt' uitstraalt. De kindsoldaat gaat de dood waardig tegemoet. Het ochtendgloren van 7 juni 1915 'begroet een vredige slaper (...), een eeuwige glimlach krult zijn lippen'. De jongen wordt begraven op de Duitse militaire begraafplaats van Lens-Sallaumines. Zijn overlijdensbericht bereikt zijn geboorteplaats en zijn broer Karl, die inmiddels luitenant van het jagerregiment is. Ook hij komt om op het slagveld, op 7 april 1918. In zijn persoonlijke spullen wordt een gedicht gevonden, gewijd aan zijn broertje Paul.



Foto Marie-Pierre Griffon

Paul rust op de Duitse militaire begraafplaats van Lens Sallaumines, rij 11, graf 268.

"Mijn broer, mijn geliefde broer, Laat mij nog het licht in je ogen zien, Nog feller ga ik het volgende gevecht aan, Met de ware moed van de Duitse soldaat (...)"

*Die Unvergessenen, door Ernst Jünger. Paul Mauk, door Walter Schmidt.

Eén met de

natuur

De Duitse militaire begraafplaats van Lens-Sallaumines wordt in de herfst van 1914 door de Duitse troepen aangelegd. De begraafplaats wordt ook wel de 'Begraafplaats van Lorette' of de 'Begraafplaats van het XIVe legerkorps' genoemd omdat de meeste tijdens de gevechten op het plateau van Lorette gesneuvelde Duitse soldaten er zijn begraven.

Vervolgens komen de stoffelijke overschotten van de tijdens de gevechten in de omgeving van Lens gesneuvelde soldaten erbij. In 1917-1918 vernietigt geallieerd artillerievuur de begraafplaats. De Franse overheid herstelt de schade na de oorlog. In 1926 neemt na een overeenkomst met de Franse overheid de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge – de Duitse bond die de begraafplaatsen van in den vreemde gesneuvelde landgenoten onderhoudt – het onderhoud over. Deze particuliere vereniging telt meer dan een miljoen leden en zet 150 werknemers in op Franse bodem. Tot op heden is de Volksbund verantwoordelijk voor het onderhoud van Duitse begraafplaatsen

in het buitenland. Negentig procent van de financiële middelen komen uit schenkingen en contributiegelden.

De meeste Duitse militaire begraafplaatsen zijn één met de natuur. Alsof ze midden in de natuur aangelegd zijn. Een traditie die regelrecht voortkomt uit de Germaanse mythologie, een erfenis van de Scandinavische volken. Als een boom tussen een rij kruisen groeit, wordt het kruis verplaatst en niet de boom. Ook de begraafplaats van Lens-Sallaumines ontkomt niet aan de regel.

Duitse begraafplaatsen in de Pas-de-Calais:

Lens-Sallaumines, Billy-Montigny, Saily-sur-la-Lys, Laventie, Billy-Berclau, Carvin, Meurchin, Pont-à-Vendin, Oignies, Courrières, Dourges, Achiet-le-Petit, Écourt-Saint-Quentin, Rumaucourt, Sapignies, Saint-Laurent-Blangy, Villers-au-Flos en Neuville-Saint-Vaast met de grootste Duitse militaire begraafplaats van heel West-Europa.

Der Schützengraben

Het dagblad van de Duitsers in Bapaume



1. Jahrg.

2. November 1915.

Nr. 7.

Vóór 1916 stond Der Schützengraben vol met advertenties: wisselkantoor Place Faidherbe, kledingzaak, tabakszaak, boekenhandel van het XIVe Korps, baden voor officieren in Hôtel de la Fleur in de rue d'Arras in Bapaume, kuuroord Ligny-Thilloy, schouwburg van Havrincourt, Kasino van Warlencourt, en niet te vergeten het programma van Bali, 'Bapaumer Lichtspiele', de

Bapaumse bios – 'geboycot door de plaatselijke bevolking'.

Gaston Dégardin schrijft in zijn werk: "In de eerste maanden stonden er ook advertenties in voor de markt van Bapaume: wild, gevogelte, eieren, groenten... Werd deze advertentie later niet meer geplaatst door gebrek aan succes? Ik vraag me af wie met wild op de markt zou durven staan".

NATUURLIJK heette de krant De Loopgraaf. De krant werd uitgegeven in Bapaume, sinds augustus 1914 bezet door de Duitsers. Gaston Dégardin vertaalde nauwgezet de pagina's van Der Schützengraben in zijn boek 'Het dagelijks leven in Bapaume tijdens de Eerste Wereldoorlog' (La vie quotidienne de Bapaume dans la Première Guerre mondiale) – een buitengewoon handboek voor historici! Van het eerste nummer van 22 augustus 1915 tot de laatste krant van 7 juni 1917. Bapaume was in voorjaar 1917 bevrijd door de Australiërs.

In de eerste leader legt de hoofdredacteur (volgens Dégardin ongetwijfeld Dokter Körber, geneesheer-directeur van het hospitaal) uit dat dit door de soldaten van het XIVe Korps 'in bezetting' in Bapaume geschreven dagblad 'als link dient tussen hen en hun families in Duitsland'. Hij voegt hieraan toe: "Alle soldaten mogen kopij leveren in de vorm van historische, wetenschappelijke, humoristische artikelen, gedichten, liederen". Geleidelijk aan publiceren de journalisten-soldaten artikelen over dorpen, kastelen, kerken in de streek – opgeblazen tijdens de Duitse aftocht in 1917 – en natuurlijk ook 'enkele artikelen van de hand van generaal Von Stein om de troepen aan te moedigen'. Als de drukkerij (25 rue d'Arras) in juli 1916 verwoest wordt, lijkt Der Schützengraben zich terug te trekken in het kasteel van Havrincourt. Op 9 mei 1917 ondertekent de nieuwe hoofdredacteur Dokter Schwabel het vijftigste nummer. De Loopgraaf houdt op met verschijnen in juni 1917: het laatste nummer bevat slechts één artikel over 'omstandigheden van buitenaf die nopen tot stilleggen van de pers, ten gevolge van een verspreiding van de leden van het Korps over andere plaatsen op het front'. Gaston Dégardin merkt op na inzage van de vertalingen dat "de artikelen en gedichten niet gericht zijn op het keren van de Duitse soldaat tegen de burgerbevolking. De schrijvers halen de Fransen niet door het slijk, maar slaan echter geen gelegenheid over om de Engelsen flink af te kraken".

Het leger van het Duitse Rijk en zijn zes miljoen slachtoffers

Op 1 januari 2008 sterft in een bejaardentehuis in Keulen op bijna 103-jarige leeftijd Erich Kästner, beschouwd als de laatste 'bekende' Duitse oud-strijder van de Eerste Wereldoorlog. Een feit dat volkomen onopgemerkt blijft in Duitsland, dat al moeite genoeg heeft om de 'schande van de massamoorden van de nazi's' te boven te komen en waar de strijders uit de Eerste Wereldoorlog een vergeten stukje geschiedenis zijn. Een verloren generatie, wier herinneringen gesmoord zijn door de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog. In tegenstelling tot de Britten, Fransen, Amerikanen of Australiërs hebben de Duitsers geen 'officiële' lijst van de tussen 1914 en 1918 gesneuvelde soldaten.

Duizenden kwamen om in de Pas-de-Calais. En het Duitse ministerie van defensie blijkt niet in staat informatie te verstrekken aan de internationale media over Erich Kästner. Dezelfde media geven drie weken later tot in de details de oorlog van Louis de Cazenave weer, de



Een Duits hospitaal onder Engels vuur. Foto documentair fonds Hugues Chevalier

voorlaatste Franse 'Poilu', overleden op de leeftijd van 110 jaar. Kästner wordt op 10 maart 1900 in Leipzig-Schönefeld geboren. Hij gaat in november 1918 in dienst en wordt kennelijk in Vlaanderen geplaatst. Hij is aanwezig als de Kaiser in november 1918 persoonlijk de troepen inspecteert. Na de oorlog promoveert Kästner tot

eigen regimenten. In deze regimenten zitten ook soldaten uit etnische minderheden: Polen, Denen uit Schleswig, Joden, enzovoort. Ongeveer 60.000 Duitse Joden – zij hadden sinds 1871 burgerrechten – dienden in het leger van het Duitse Rijk tijdens de Eerste Wereldoorlog.

doctor in de rechten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt hij ingedeeld bij de Luftwaffe en 'keert terug' naar Frankrijk. In 1945 vestigt hij zich in Hannover waar hij zijn beroep als rechter uitoefent.

2.057.000 Duitsers komen om tijdens de Eerste Wereldoorlog, meer dan vier miljoen Duitsers raken gewond. In 1914 telt het Duitse Rijk 25 federale staten: de koninkrijken Pruisen, Saksen, Württemberg en Beieren, zes groothertogdommen, vijf hertogdommen, zeven prinsdommen en drie Hanzesteden. Elzas-Lotharingen wordt in die tijd ook bestuurd als een rijkstaat. Bijna elke staat bezit zijn